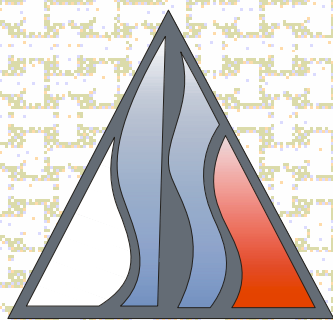

Studia Biblica Slovaca 2007

Katolícke biblické dielo

Studia Biblica Slovaca je ročenka zameraná na skúmanie Svätého písma Starého a Nového zákona predovšetkým zo stránky filologickej, historickej, exegetickej a teologickej.

Vydáva Katolícke biblické dielo, Svit, s cirkevným schválením.

Imprimatur: Mons. František Tondra, spišský diecézny biskup, č. 1-06 zo dňa 3. 1. 2006

Nihil obstat: Anton Tyrol

Redaktor: Blažej ŠTRBA (Badín)

Redakčná rada: Jaroslav BROŽ (Praha, CZ) - Peter DUBOVSKÝ SJ (Roma, I) - Pavol FARKAŠ (Nitra) - Peter FEDOR (Prešov) - Sr. Júlia Daniela ISKROVÁ (Ružomberok) - Róbert JÁGER (Prešov) - Jozef JANČOVIČ (Bratislava) - Róbert LAPKO (Košice) - Milan SOVA (Bratislava) - Peter ŠOLTĚS (Oestrich-Winkel, D) - Jozef TIŇO (Bratislava) - František TRSTENSKÝ (Spišské Podhradie) - Pavol VILHAN (Roma, I) - Sr. Gabriela Ivana VLKOVÁ (Olomouc, CZ) - Ján Peter ZÁŇ OFM (Bratislava)

Za lektorovanie všetkých článkov zodpovedá redakčná rada.

Jazyková úprava: Elena Slaná

Zalamovanie: redakcia

Na príprave publikácie sa podieľali aj Katarína Holecová, Branislav Kľuska, Anna Koniarová, Libor Marek, Mária Mihulcová, Miroslava Tatranská, Miroslav Varšo.

Príspevky v slovenčine alebo češtine, alebo knihy na recenziu prosíme adresovať na jednu z adries:

Redakcia *Studia Biblica Slovaca*, Blažej Štrba, Banská 28, 976 32 Badín (Slovakia), tel.: (00421) 048/418 22 42, fax: (+421) 048/418 22 08, studiabiblica@xaver.sk, www.biblica.sk,

František Trstenský, Teologický inštitút, Spišská Kapitula 6, 053 04 Spišské Podhradie (Slovakia), tel.: (00421) 053/419 41 80, f.trstensky@centrum.sk.

Príspevky sa požadujú tak v elektronickej podobe (disketou alebo pripojeným dokumentom e-mailu, podľa možnosti v Microsoft Word formáte s typom písma Times New Roman), ako aj vo vytlačenej forme (A4, riadkovanie 1,5). Ak sú používané iné typy písma pre hebrejčinu a gréčtinu ako v BibleWorks, tak upresniť aké. Príspevok typu článok alebo poznámka musí byť doplnený zhrnutím nie dlhším ako 150 slov, jeho anglickou verziou a zoznamom bibliografie. Nevyžiadané exempláre sa späť neposielajú. Redakcia si vyhradzuje právo na jazykovú a štylistickú úpravu prijatých príspevkov.

Objednávku posielajte na Katolícke biblické dielo alebo na adresu redakcie, s doplnkom *Objednávka*.

Bankové konto: 10006-260335050, IBAN: SK93 4900 0100 0602 6033 5050, BIC: ISTRSKBA.

Blažej Štrba (zost.)

Studia Biblica Slovaca 2007

© 2008 by Katolícke biblické dielo, Svit

Katolícke biblické dielo, Jilemnického 32/A, 059 21 Svit (Slovakia), www.kbd.sk

Tlač: Publica, publica@centrum.sk

Printed in Slovakia

ISBN 978-80-89120-15-4

EAN 9788089120154

Obsah

Obsah	1
Contents	2
<i>Blažej ŠTRBA</i>	
Predslov	3-4

Články

<i>Anton TYROL</i>	
Biblický apoštolát v roku 2008	5-10
<i>Ludger SCHWIENHORST-SCHÖNBERGER</i>	
Jednota namiesto jednoznačnosti	11-22
<i>Jozef TIŇO</i>	
Historické pozadie poexilových mesiášskych očakávaní	23-34
<i>Peter JUHÁS</i>	
Žalm 154: Text a jeho kritické skúmanie	35-53
<i>Jozef JANČOVIČ</i>	
Šesťdesiat pútavých rokov s Kumránskymi zvitkami	54-74
<i>Maurizio MARCHESELLI</i>	
Nápis na kríži a jánovská komunita (Jn 19,19-22)	75-88

Poznámky

<i>Helena PANCZOVÁ</i>	
Technika prekladu z biblickej gréčtiny: problém hebraizmov	89-95
Abstrakty a recenzie	96-117
Oznamy	118-122
Použité bibliografické skratky	123

Contents

Obsah	1
Contents	2
<i>Blažej ŠTRBA</i>	
Preface	3-4
Articles	
<i>Anton TYROL</i>	
Biblical apostolate in 2008	5-10
<i>Ludger SCHWIENHORST-SCHÖNBERGER</i>	
Unity instead of definiteness	11-22
<i>Jozef TIŇO</i>	
Historical background postexilic mesianic expectations	23-34
<i>Peter JUHÁS</i>	
Psalm 154: Text and its critical examination	35-53
<i>Jozef JANČOVIČ</i>	
Sixty exciting years with the Qumran scrolls	54-74
<i>Maurizio MARCHESELLI</i>	
Inscription on the cross and Johannine community (John 19:19-22)	75-88
Notes	
<i>Helena PANCZOVA</i>	
Technique of the translation from the biblical Greek: the issue of the Hebraisms	89-95
Abstracts and reviews	96-117
Communications and references	118-122
Abbreviations	123

Biblický apoštolát v roku 2008

Anton Tyrol

Zhrnutie

Rok 2008 bude poznamenaný troma celocirkevnými biblickými udalosťami. Autor článku predstavuje určitý programový náhľad na možnosti, ako reflektovať a stvárňovať výzvy týchto udalostí na Slovensku tak na úrovni akademickej, ako aj praktickej, predovšetkým v oblasti biblického apoštolátu.

Summary

Year 2008 will be marked with three biblical events in the whole Church. Author of this article presents certain programmatic vision of possibilities how to apply and implement the challenges of these events in Slovakia both on the academic and on the practical level first of all in the area of the biblical apostolate.

prof. Anton Tyrol,
riaditeľ KBD Svit

Jednota namiesto jednoznačnosti

Ludger Schwienhorst-Schönberger

Zhrnutie

Vo vedeckých kruhoch a v kresťanských spoločenstvách narastá presvedčenie o ohraničenosti historicko-kritickej metódy. Ako alternatíva k tomuto uznávanému a dominantnému spôsobu výkladu Biblie sa núka „kánonický výklad Písma“. Autor článku hodnotí momentálnu situáciu historicko-kritickej metódy a zároveň poukazuje na otvorenie sa biblického výskumu kánonickému výkladu. Tento jav inšpirovaný literárnymi vedami vníma ako významný krok v dejinách exegézy. Zároveň opisuje spoločné znaky súčasného kánonického výkladu a duchovného výkladu Biblie u cirkevných otcov. Stredobodom pozornosti je tu človek žijúci v spoločenstve a v kontexte svojej doby ako partner dialógu s Bohom, odohrávajúc sa v priestore Božieho slova.

Summary

In the academic circles as well as in the Christian communities grows conviction on the limitations of the historical critical method. As an alternative to this respected and dominant way of the explanation of the Bible is “canonical interpretation of the Bible”. The author of this article evaluates present situation of the historical critical method and at the same time, he points out the openness of the biblical research to the canonical interpretation. Inspired by the literary science he perceives this phenomenon as a significant step in the history of the exegesis. He also describes the common aspects of the present canonical interpretation and spiritual interpretation of the Church fathers. The midpoint of this interpretation are human beings living in their communities and in the context of their own time as the partners of the dialogue with God.

Ludger Schwienhorst-Schönberger
Institut für Alttestamentliche Bibelwissenschaft
Universität Wien
Schenkenstraße 8-10
A – 1010 Wien
ludger.schwienhorst-schoenberger@univie.ac.at

Historické pozadie poexilových mesiášskych očakávaní

Jozef Tiňo

Zhrnutie

Príspevok upriamuje pozornosť na politické pozadie mesiášskych očakávaní v židovstve po návrate z babylonského zajatia, t.j. v období perzskej nadvlády, keď Judské kráľovstvo už neexistovalo. Politický štatút vtedajšieho Judska, ktorý poznáme z biblických textov a z archeológie, predovšetkým epigrafických nálezov, nám pomáha bližšie pochopiť, v akej situácii sa nachádzali proroci, ktorí stále očakávali príchod Mesiáša, a tiež tí, ktorí nežili v tej istej nádeji.

Summary

This article draws attention to the political background of messianic hopes cherished in Judaism after the return from the Babylonian exile i.e. in the period of the Persian hegemony when the Judean monarchy was not existent any more. The political status of Judah of that period is known partly from the biblical record and partly from the archaeological, mainly epigraphic, evidence. A closer study of this material helps us to understand better the situation in which prophets hoping for the coming of the Messiah pronounced their utterances, but also those influential Jews who did not share such hopes.

Jozef Tiňo
Bilikova 13, 841 01 Bratislava
jt330@cam.ac.uk

Žalm 154: Text a jeho kritické skúmanie

Peter Juhás

Zhrnutie

Tento príspevok predkladá sýrsky text Žalmu 154, jedného z tzv. Sýrskych apokryfných žalmov, a jeho slovenský preklad. Ďalej pojednáva niektoré textovo-kritické fenomény dotýkajúce sa sýrskej tradície a hebrejského textu z Kumránu. Náležitá pozornosť je venovaná sémantickej stránke textu a jeho teologickým témam ako eschatologické zafarbenie, záchrana nevinných, prítomnosť jednotlivých skupín, téma múdrosti a Božej oslavy, ktorá nahrádza obeť.

Summary

This article presents a Syriac text of the Ps 154, one of the so-called Syriac apocryphal psalms, and its Slovak translation. Furthermore some of the text critical phenomena concerning the Syriac tradition and the Hebrew text from Qumran are discussed. Proper attention is paid to the semantics of the text and to its theological themes such as eschatology, salvation of the righteous ones, presence of the certain groups, wisdom and God's praise which substitutes a sacrifice.

Peter Juhás
I – Roma
juhasp@yahoo.de

Šesťdesiat pútavých rokov s Kumránskymi zvitkami

Jozef Jančovič

Zhrnutie

Šesťdesiat rokov histórie Kumránskych zvitkov je poznačených niektorými nejasnosťami, no oveľa viac serióznym záujmom o spoznávanie a skúmanie množstva rukopisov a ich fragmentov z jaskýň od Mŕtveho mora. Autor článku opisuje nielen dejiny objavovania a skúmania rukopisov najmä z perspektívy odbornej verejnosti, ale predstavuje aj niektoré základné publikácie a projekty publikovania zvitkov a ich častí. V otázke domnelého súvisu Ježiša Krista s esénmi článok predstavuje aj náhľad do náboženských očakávaní kumránskej komunity.

Summary

Sixty years of the history of the Qumran scrolls are marked by some obscurities but mostly by the earnest interest to know and to investigate quantity of the manuscripts and their fragments from the caves at the Dead Sea. The author not only describes the history of discovery and study of the manuscripts from the viewpoint of the scholars but also presents some fundamental publications and the publication projects of the scrolls and their fragments. Entering the issue of the supposed relation between Jesus Christ and the Essenes this article presents some religious expectations of the Qumran community, too.

Jozef Jančovič
Sochorova 3
851 10 Bratislava
jancovic@centrum.sk

Nápis na kríži a jánovská komunita (Jn 19,19-22)*

Maurizio Marcheselli

Zhrnutie

V porovnaní so synoptikmi je Jánovo rozprávanie o nápisu na kríži z naratívneho pohľadu oveľa členitejšie a z teologického pohľadu bohatšie. Udalosť ponúka predovšetkým dôležité indikácie na spresnenie identity komunity, ktorá bola adresátom evanjelia. Skladá sa zo Židov, ktorí uverili v ohlasovanie umiestnené na kríži, podľa ktorého Ježiš je Mesiáš Izraela. Táto komunita kresťanov zo židovstva sa otvorila prijatiu tých pohanov, ktorí uverili v Mesiáša Izraela ako nositeľa spásy pre svet. Pilátov dôraz na nemennosť toho, čo dal napísať, zvyčajnou Jánovou iróniou vyjadruje, že už aj niektorí z pohanov uznávajú hlbokú identitu Ježiša z Nazareta, ktorý bol ukrižovaný v blízkosti Jeruzalema. Ohlasovanie, že Ježiš je Mesiáš, sa nestretáva s odporom zo strany Židov v zmysle židovského ľudu, ale skôr s odporom jeho náboženských predstaviteľov (tu veľkňazov), ktorí by ho chceli umlčať. Nápis na Ježišovom kríži je v rámci evanjeliového rozprávania opakovaním toho, čím je samotné evanjelium pre grécky svet: napísaný text, ktorý obsahuje svedectvo milovaného učeníka o Mesiášovi Izraela, Spasiteľovi sveta.

Summary

Compared to the Synoptics John's narrative about the inscription on the cross is more articulated from the narrative point of view and theologically richer. This event offers, first of all, indications about the identity of the community, to which the Gospel was the addressed. It consists of the Jews who believed in the announcement placed on the cross saying that Jesus was the Messiah of Israel. This Christian community from the Judaism was opened towards those pagans, who believed in Messiah of Israel as the bearer of the salvation for the world. Pilate's stress on what he wrote expresses, by the means of the usual Johannine irony, that there are also some pagans who recognize profound identity of Jesus from Nazareth, who was crucified in the vicinity of Jerusalem. The preaching, that Jesus is the Messiah does not encounter resistance from the side of the Jews as the people of the nation, but rather from its religious leaders (here highpriests), who would like to silence the nation. The inscription on the cross is within the Gospel narrative a repetition of that what means the Gospel for the Greek world: a written text, which contains the witness of the beloved disciple about the Messiah of Israel, Savior of the world.

Maurizio Marcheselli
Piazzale Bacchelli 4, I – 40136 Bologna

POZNÁMKY – NOTES

Technika prekladu z biblickej gréčtiny: problém hebrejizmov

Helena Panczová

Zhrnutie

Príspevok pojednáva problematiku prekladov hebrejizmov z biblickej gréčtiny do slovenčiny.

Summary

This note deals with the translation of the Hebraisms from the biblical Greek into Slovak.

Helena Panczová, Teologická fakulta Trnavskej univerzity

Abstrakty a recenzie – Abstracts and reviews

Abstrakty – Abstracts

Biblica 87 (2006) – *Peter Dubovský SJ*

Biblische Zeitschrift 50 (2006) – *Blažej Štrba*

Liber annus LV (2005) – *Blažej Štrba*

Revue Biblique 113 (2006) – *Jozef Jančovič*

Recenzie – Reviews

František TRSTENSKÝ: **Barbara E. Reid, O. P., *The Gospel according to Matthew***, Collegeville, Minnesota : Liturgical press, 2005, 1. zv. (New Testament), 160 strán, ISBN – 10: 0-8146-2860-5.

Róbert JÁGER: **Marie Noonan Sabin, *The Gospel according to Mark***, New Collegeville Bible Commentary, 2. zv., Collegeville, Minnesota : Liturgical press, 2006, 172 strán, ISBN-13: 978-0-8146-2861-4.

Blažej ŠTRBA: **Micheal F. Patella, O.S.B. *The Gospel According to Luke***. New Collegeville Bible Commentary. New Testament; 3. zv., Collegeville, Minnesota : Liturgical Press, 2005, 168 strán, ISBN-13: 978-0-8146-2862-1.

Jozef TIŇO: **Scott M. Lewis, S.J., *The Gospel according to John and the Johannine Letters***, New Collegeville Bible Commentary, New Testament series, 4. zv., Collegeville, Minnesota : Liturgical Press, 2005, 142 strán, ISBN-13: 978-0-8146-2863-8.

Blažej ŠTRBA: **Pavol Farkaš (zostavil), *Legislatívne texty Biblie. Zborník príspevkov z vedeckej konferencie konanej 16. novembra 2007 v Nitre v rámci Grantového projektu VEGA č. 1/4678/07: Legislatívne texty Biblie – etický a religiózny aspekt.*** Univerzita Komenského v Bratislave, Rímskokatolícka cyrilometodská bohoslovecká fakulta, Kňazský seminár sv. Gorazda v Nitre, 2007. 163 strán. ISBN 978-80-88696-51-3.

Bernadeta BERNÁTHOVÁ: **Pavol Farkaš, *Naratívne umenie evanjelistu Lukáša***, Bratislava – Nitra : Univerzita Komenského v Bratislave, Rímskokatolícka cyrilometodská bohoslovecká fakulta, Kňazský seminár sv. Gorazda v Nitre, 2007, 129 strán. ISBN 987-80-88696-48-3

Blažej ŠTRBA: **Stanislao Loffreda, *Cafarnao V. Documentazione fotografica degli scavi (1968-2003)***, Studium Biblicum Franciscanum Collectio Maior 44, Jerusalem : Franciscan Printing Press, 2005, 245 s. ISBN 965-516-069-6

Použité bibliografické skratky – Abbreviations

<i>ABR</i>	<i>Australian Biblical Review</i> (Melbourne)
<i>BAR</i>	<i>Biblical archaeology review</i> (Washington)
<i>Bib</i>	<i>Biblica. Commentarii periodici Pontifici Institutu Biblici</i> (Roma)
<i>BN</i>	<i>Biblische Notizen. Beiträge zur exegetischen Diskussion</i> (Bamberg)
<i>BZ</i>	<i>Biblische Zeitschrift</i> (Paderborn)
<i>CBQ</i>	<i>Catholic Biblical Quarterly</i> (Washington)
CTNT	Commentario teologico del Nuovo testamento
DJD	Discoveries in the Judaean Desert (Oxford, UK)
<i>DENT</i>	BALZ, Horst – SCHNEIDER, Gerhard (a cura di): <i>Dizionario Esegético del Nuovo Testamento</i> , Brescia : Paideia, 1995, 1998
<i>DV</i>	<i>Dei Verbum</i>
<i>ErIsr</i>	<i>Eretz-Israel</i> (Jerusalem)
<i>EThL</i>	<i>Ephemerides Theologicae Lovanienses</i> (Louvain)
EtB	Études bibliques (Paris)
FAT	Forschungen zum Alten Testament. 2. Reihe (Tübingen)
GLNTSupp	Grande lessico del Nuovo Testamento. Supplementi
<i>Hen</i>	<i>Henoch</i> (Torino)
<i>HThR</i>	<i>Harvard Theological review</i> (Cambridge, MA)
<i>HUCA</i>	<i>Hebrew Union College annual</i> (Cincinnati, OH)
<i>IEJ</i>	<i>Israel Exploration Journal</i> (Jerusalem)
<i>JSem</i>	<i>Journal for Semitics</i> (Pretoria)
<i>JSHRZ</i>	<i>Jüdische Schriften aus hellenistisch-römischer Zeit</i> (Gütersloh)
JSOTSup	Journal for the Study of the Old Testament, Supplement Series (Sheffield)
<i>LA</i>	<i>Liber annus. Studium Biblicum Franciscanum</i> (Jerusalem)
<i>RB</i>	<i>Revue Biblique</i> (Paris)
<i>RdQ</i>	<i>Revue de Qumran</i> (Paris)
SBS	Stuttgarter Bibelstudien (Stuttgart)
SBF.CMa	Studium Biblicum Franciscanum. Collectio Major (Jerusalem)
<i>Sef</i>	<i>Sefarad</i> (Madrid)
SPIB	Scripta Pontifici Institutu Biblici (Roma)
StDTJ	Studies on the Texts of the Desert of Judah (Leiden)
<i>ThWAT</i>	BOTTERWECK, G. Johannes – RINGGREN, Helmer (Hrsg.): <i>Theologisches Wörterbuch zum Alten Testament</i> . Vol. 10, Stuttgart – Berlin – Köln – Mainz: W. Kohlhammer, 1973-2000, angl. preklad <i>TDOT</i> , tal. preklad <i>GLAT</i>
<i>Trans</i>	<i>Transeuphratène</i> (Paris)
WUNT	Wissenschaftliche Untersuchungen zum Neuen Testament (Tübingen)
<i>ZAW</i>	<i>Zeitschrift für die alttestamentliche Wissenschaft</i> (Berlin)